

Datum:

2025-06-02

Diarienummer:

MN-2025-5539

Remiss gällande statliga utredningen - En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem (SOU 2025:14)

STK-2025-819

Sammanfattning

Miljönämnden ser positivt på förslagen som framförs i utredningen och delar problembeskrivningen. Miljöbrottslighet är ett allvarligt samhällsproblem som skadar förtroendet för rättsväsendet och tillsynsmyndigheterna, snedvrider konkurrensen och är en del av den kriminella ekonomin. En reformering av miljöstraffrätten är därav nödvändig och välkommen.

Miljönämnden vill dock understryka vikten av en översyn av avgiftsnivåerna, så att dessa blir avskräckande och proportionerliga, om utredningens förslag med en bred sanktionsväxling ska få önskvärd effekt. Miljönämnden vill även understryka behovet av vägledning och utarbetande av praxis för att det ska bli enhetliga bedömningar i landet, särskilt gällande möjlighet till nedsättning av miljöstraffsavgifter och bedömning av lämplighetsprövning.

Yttrande

Miljönämnden ser positivt på förslaget som helhet. Det är viktigt att stärka samhällets möjlighet att bekämpa, förebygga, upptäcka, utreda och lagföra miljöbrott och att sanktionssystemet blir mer effektivt och ändamålsenligt. Miljönämnden ser att de föreslagna ändringarna även ger den lokala tillsynsmyndigheten större möjlighet att mer effektivt bekämpa överträdelser av miljöbalken.

Nedan följer nämndens synpunkter på utredningens olika förslag:

Det ska införas en miljöstrafflag

Miljönämnden ställer sig positiv till att det införs en miljöstrafflag, som ersätter 29 kapitlet i miljöbalken. Härtill är miljönämnden positiv till att signalvärdet med sådan lag inte ska underskattas.

Höjda straffsatser för uppsåtliga och grova miljöbrott

Miljönämnden ställer sig positiv till förslaget om höjda straffsatser för uppsåtliga och grova miljöbrott, med en förhoppning om att de brottsbekämpande myndigheterna ges större möjlighet att lagföra den grova miljöbrottsligheten, med koppling till organiserad brottslighet. Miljönämnden är positiv till att straffansvaret inträffar tidigare och vid en abstrakt fara för människors hälsa och för miljön, då det inte sällan är denna bevisning som varit svår och åtalsanmälningar därmed inte lett till någon påföljd.

Renodling av miljöstraffrätten så att mindre allvarliga överträdelser hanteras genom miljöstraffsavgifter

Även i denna del ställer nämnden sig positiv och ser att en sanktionsväxling kan innebära större möjlighet för lokala tillsynsmyndigheter att komma till rätta med mindre allvarliga, men så väl viktiga, överträdelser av miljöbalken på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt. Miljönämnden ser även att förslagen om en bred sanktionsväxling kommer innebära fler arbetsuppgifter och ställer krav på kommunerna att ta fram nya rutiner, mallar och utbildningsinsatser både vad gäller de nya sanktionsavgifterna och lämplighetsprövningen. Vidare ser miljönämnden en risk för ökad administration i arbetet med delgivning av vissa aktörer. Om en miljöstraffsavgift ska kunna dömas ut behöver först beslutet delges, vilket ofta är svårt vid kontakter med oseriösa aktörer. Förslaget innebär en ökad kostnad för miljönämnden som inte kommer täckas med tillsynsavgifter, vilket kommunerna bör kompenseras för. Miljönämnden anser att det kan finnas behov av att se över delgivningsförfarandet för att sanktionsväxlingen ska få avsedd effekt.

Miljönämnden vill även påtala vikten av att kommande översyn av sanktionsavgifterna behöver ha nivåer där det blir kännbart vid överträdelser, annars riskerar effekten av utredningens intention att utebli. I annat fall skulle sanktionsavgifterna inte leva upp till EU-rättens krav om att sanktioner ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Miljönämnden ser även att förslaget med sanktionsväxling kan innebära en risk för fler otillåtna påverkningssök, av både förtroendevalda och tjänstemän, då det är tillsynsmyndigheten som ska utreda och fatta beslut om sanktioner i ärenden som idag hanterats av Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Ett stärkt skydd av offentligt anställda är därmed en förutsättning.

Skärpt lämplighetsprövning för att bedriva miljöfarlig verksamhet

Miljönämnden delar utredningens uppfattning att en del brottslighet kan förebyggas genom en lämplighetsprövning, för den som vill bedriva miljöfarliga verksamheter, även om det långt ifrån löser allt. Detta innebär nya arbetsuppgifter för nämnden som kommer kräva utbildningsinsatser och att det även i denna del behövs vägledning och utarbetande av praxis för att det ska bli

enhetliga bedömningar i landet. Även i denna del ser nämnden en ökad risk för otillåten påverkan när en verksamhet kan nekas om den inte anses lämplig efter den prövning som gjorts.

Införande av ett nytt avfallsbrott

Miljönämnden är positiv till att det inrättas en ny lag som syftar till att träffa och motverka avfallsbrottlighet.

Inrättande av samverkansfunktioner på regional och nationell nivå för att identifiera och kartlägga miljöbrottlighet

Miljönämnden ställer sig även positiva till att det inrättas samordningsfunktioner, där kommunen kan delta i kartläggningsarbetet.

Sammanfattningsvis vill miljönämnden framföra att översynen av miljöstraffrätten verkligen behövs. Det har passerat över 20 år sedan en större översyn av miljöstraffrätten genomfördes och brottsligheten på miljöområdet är ett växande samhällsproblem. Föreslagna åtgärder bedöms väl avvägda och ger förhoppningsvis avsedd effekt, men det är viktigt att detta följs upp och utvärderas efter införandet.

Ordförande

Sofia Hedén